

SLOVENSKI NAROD.

Izhaja vsak dan, izvzemši ponedeljke in dneve po praznikih, ter velja po pošti prejemati za avstro-ogerske dežele za celo leto 16 gl., za pol leta 8 gl. za četrt leta 4 gl. — Za Ljubljano brez pošiljanja na dom za celo leto 13 gl., za četrt leta 3 gl. 10 kr., za en mesec 1 gl. 10 kr. Za pošiljanje na dom se računa 10 kr. za mesec, 30 kr. za četrt leta. — Za tuje dežele toliko več, kolikor poština iznaša. — Za gospode učitelje na ljudskih šolah in za dijakove velja znižana cena in sicer: Za Ljubljano za četrt leta 2 gl. 50 kr., po pošti prejemati za četrt leta 3 gold. — Za oznanila se plačuje od četrstopenjske petit-vrste 6 kr., če se oznanilo enkrat tiska, 5 kr., če se dvakrat, in 4 kr., če se trikrat ali večkrat tiska.

Dopisi naj se izvolijo frankirati. — Rokopisi se ne vračajo. — Uredništvo je v Ljubljani v Franc Kolmanovej hiši št. 3 „gledališka stolba“. — Opravištvu, na katero naj se blagovolijo pošiljati naročnine, reklamacije, oznanila, t. j. administrativne stvari, je v „Narodnej tiskarni“ v Kolmanovej hiši.

Colne obravnave z Nemčijo.

Uže je minulo nekoliko mesecev, od kar je bil dunajsko glavno mesto s svojim pohodom počestil veljavni gost, najsilnejši državnik in največji revolucionar našega veka, knez Bismark sam. Okolo njegovega voza se je trlo lehkotivo in lehkomišno dunajsko prebivalstvo, videti moza, ki je pred 13 leti s povsem drugimi nameni se bližal prestrašenej cesarske stolici in krog njegovega hotela nij se ganila radovedna množica, emfatično pozdravljajoča onega, ki je nedavno hotel v „srce zadeti“ staročestno našo državo. Ona čudna svojat pa, sestavljena iz semitičnih borzijancev, iz rabulističnih pravnikov, ter iz velikega krdela poluomikancev, ki slepo prilegajo na proroštvo popučenega dunajskega novinarstva, ona koterija, za katero je nemški poštenjak Schäffle iznesel pregnantni izraz: „Politischer pöbel in seidenhüten“, nij znala kam? od golega veselja, kajti mojstra evropske diplomacije privabilo je v naše glavno mesto — nasprotje do Rusije!

Tem glasneje pa so organi teh krogov, dunajski novinarji, Bismarkovo slavo prepevali, ker je obetal, da se bode Nemčija ne le v političnem, temveč tudi v gospodarstvenem oziru sprijaznila ter zvezala z našim cesarstvom.

Kajti tekom 1879. leta vršil se je vsled Bismarkove finančne politike tako silen prevrat po sosednji Nemčiji, da mu ga v novejši povestnici narodne ekonomije ne vemo enakega, ne odpravljenje uvozninskega davka za žito na Angleškem, niti ustanovitev nemške colne zveze, niti ona sloveča trgovinska pogodba, ki se je leta 1861. mej Anglijo in Francosko po uplivu Rich. Cobdena sklopila se ne morejo gledé zgodovinske važnosti primerjati novemu colnemu sistemu na Nemškem. Kar sta bila Richelieu in Colbert francoskemu narodu, to skupaj v eni osebi hoče Bismark biti svojim Nemcem. In kakor se v političnih vprašanjih nij nikoli brigal za stara diplomatska nacela, tako se sedaj v finančnih zadevah ne briga za znanstvene teorije raznih ekonomičnih šol. Če tedaj tudi odločni zagovorniki „varstva domačega dela“ trdijo, da uvozninski davki ne smejo preseči 20 odstotkov vrednosti blaga, naložil je vendar Bismark tujim pridelkom tak davek, da je colnina sem ter tja podobna popolnej prepovedi tujega blaga. Če znanost načelo zagovarja, da mora biti uvažanje neobhodno potrebnih živčev povsem prosto davka, vpeljal je vendar tudi za žito colnino, ter pot zaprl ameriškemu, ruskemu in ogerskemu žitu, dasiravno po górenjej Šleziji ljudje glada umirajo in dasiravno je cena rži od 12 na 18 markov poskočila. In če je v naši dobi v

teoriji in praksi princip obveljal, da se prevozninski promet ne sme zadrževati in obteževati s tranzitnimi davki, storila je tudi to gospodarska modrost Bismarkova, ter bode storila še v večji meri, deloma po posebnih določbah (na pr. gledé živine, trgovine s frišnim mesom), deloma po tarifnih postavkah nemških železnic.

Povsem naravno je, da mora tako brezobzirna trgovinska politika tudi na Avstrijo močno uplivati, katera je s sosedno Nemčijo v neprestani dotiki. Vendar naša državna polovica pri vsem tem menj škode trpi nego ogerska, ki je s svojimi natornimi pridelki, s svojimi surovinami deloma na nemški eksport navezana. Vidi se nam tedaj skoraj kakor neka zaslužena pravična kazen, da baš oni Magjari kateri se iz mrženja do Slovanstva in Rusije tako neizmerno veselí nemškega prijateljstva, uže sedaj po svojih enkvétah glasno jadikajo, da je njih cvetoča trgovina z vinom in lesom, z žitom, živino, usnjem itd. po novejši colni tarifi na Nemškem skoro uničena in zadušena.

Sedaj nastane vprašanje, v koliko da se bodo te razmere predručile po novih obravnavah, ki se imajo pričeti mej našo in nemško vlado. Začasna trgovinska pogodba od 16. dec. 1878 se je sicer z nekimi važnimi spremembami podaljšala do 30. jun. 1880 da bi se dotičnej vladi mej tem sporazumeli o novejši pogodbi. Ali oziraje se na pretirane nemške terjatve in na nestrpljivost naših sosedov, oziraje se dalje na splošno reakcijo v narodnem gospodarstvu, ki trgovinskim nagodbam sploh nij ugodna, ter na naravno nasprotje, katero v gospodarstvenih zadevah obstoji mej našo in ogersko polovico, dvomimo uže sedaj prav odločno, da bi se pogajalcem pri obravnavah posrečila poravnava obstoječih nasprotij. Prav verjetno je, da se kljub nadejam ministra vnanjih zadev sprorazumljenje ne bode doseglo ter da na zadnje mej novima političnima zaveznikoma nastane gospodarstvena borba colni boj (zollkrieg).

Samo po sebi pa se razume, da mej državami, ki se srdito bojujejo na gospodarstvenem polju, mej narodi, ki le na to mislijo kako bi jeden drugemu škodovali v gmotnem oziru — tudi odkritosrčna in stanovitna politična zveza nij mogoča. Preverjeni smo tedaj, da bode tako realno nasprotje gmotnih koristij skoraj uničilo on fantom nemškega zavezništva, kateri se je rodil v možjanih magjarskega ministra Andrassyja, kateremu je bila žalibog predolgo izročena osoda našega carstva.

Kar se tedaj tiče novih colnih obravnav z Nemčijo, moramo tudi mi ločiti materialno in politično stran. Oziraje se na materialne koristi, zdi se nam, da je avstrijska obrtnost v prvi vrsti navezana na iztok, ter

da mora na balkanskem poluotoku si pridobiti gotovo in lepo trgovino, ako se avstrijskemu fabrikantu le ne bode upiral avstrijski diplomat z nerodno, Slovanom sovražno politiko. V političnem oziru pa zveze z Nemčijo nikdar ne bomo odobraval. Zametamo jo kot Slovani, ker znamo, da je obrnena proti slovanski Rusiji, naravnej naši zaveznici, ter proti Slovanstvu sploh; zametamo jo nadalje, ker dobro čutimo, da bi zveza s preširno Nemčijo preje ali kasneje tudi pri nas zopet vlado izročila onej nemškej stranki katera, je od l. 1861 skoraj neprestano kakor mōra tlačila in davila slovanske rodove v Avstriji. Ali tudi iz avstrijskega rodoljubja odločno odbijamo prijateljstvo z državo, katera se je razvila v vednem nasprotju do Avstrije, ter sovražstvo do našed domovine imela za svoje prvo načelo. O tem nam jasno spričuje povestnica dolgih 130 let, počenši od l. 1740, ko je Frederik II. na krivični način, uporabivši zadrego Marije Terezije, prisvojil si bogato Šlezijo, do osodnega l. 1866, ko so se pri Kraljevem Gradcu v krvavih valovih Labe vtapljale pred pruskimi falangami bežeče avstrijske čete. In ker tudi nijmo tako slabega spomin, da si ne bi domislili žalostnih nasledkov nesrečne zveze l. 1864, si pač ne želimo, da bi se Bismarku še enkrat posrečilo uloviti našo carstvo v goste mreže svoje politike ter Avstrijo spraviti do tega, da bi zopet igrala hlapčevsko ulogo, delati na korist Prusom, „tra-vailler pour le roi de Prusse!“

Iz tega dvojnega uzroka mi Slovenci gotovo ne bomo žalovali, ako prihodnje colne obravnave v Nemčijo ne obrodé sprave in sporazumljenja. F. Š.

Od Francozov se učimo umno gospodariti.

VI.

Slovenci, ustanovimo si napredovalne šole za našo mladino.

(Dalje. *)

Največjo pozornost moramo imeti na dobro izučenje in izurjenje v matematiki, ker nij gotovejšega in cenejšega sredstva za razvoj razuma in volje. Skušnja dokaže, da je s pravilnim in sistematičnim mišljenjem večjidel tudi pravilno, namenu primerno, dosledno dejanje v zvezi. Neki Anglež vpraša svojega prijatelja: Kateremu izmed sinov naj predam posestvo? On mu odgovori: Tistemu, ki zna najbolj računati, kajti, kdor dobro računati zna, zna tudi dobro gospodariti. — Zakaj? „Ker se je pri računstvu navadil v metodi, v presojevanji, natančnosti, razločevanju in dolo-

*) Glej št. 17. „Slov. Naroda“.

* (Okrađen fajmošter.) Po noči 10. t. m. so vlomili tatovi v stanovanje fajmoštra Kajetana Slama v Knezdobo na Moravskem in mu vzeli ves denar, njegov in cerkveni, loze, obligacije in gotovino v znesku nad 10.000 gl. Dozdaj nima jo še nič sledu za tatovi.

Listine, opravištv. G. A. K. v P. Ome-njenih številc „Slovenskega Naroda“ nimamo več.

3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10. 11. 12. 13. 14. 15. 16. 17. 18. 19. 20. 21. 22. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50. 51. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59. 60. 61. 62. 63. 64. 65. 66. 67. 68. 69. 70. 71. 72. 73. 74. 75. 76. 77. 78. 79. 80. 81. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 88. 89. 90. 91. 92. 93. 94. 95. 96. 97. 98. 99. 100.

Dramatičnega društva odbor

uljudno vabi tiste gospode, gospé in gospodičine, ki imajo veselje pri društvenih gledaliških predstavah sodelavati kot igralci ali igralke, oziroma kot pevci ali pevke, naj blagovolé oglasiti se do konca tekočega meseca v društveni pisarni (Čitalnica, 1. nadstropje) mej 2. in 3. uro popoldne.

V Ljubljani 17. januarja 1880.

Tuji.

23. januarja:

Pri Slonu: Leuschner iz Brna. — Skaltzer iz Dunaja.

Pri Mallé: Görich, Laad iz Dunaja. — Čvič iz Gradca. Dinauer iz Celja

Tržne cene

v Ljubljani 24. januarja t. l.

Pšenica hektoliter 10 gld. 56 kr. reš 6 gld 65 kr.; — ječmen 5 gld. 20 kr.; — oves 3 gld. 25 kr.; — ajda 5 gld. 20 kr.; — prosó 4 gld. 87 kr.; — kruz 6 gld. 18 kr.; — krompir 100 kilogramov 3 gld. 05 kr.; — fižol hektoliter 9 gld. kr.; masla kilogram — gld. 90 kr.; mast — gld. 70 kr.; — špeh frišen — gld. 62 kr.; špeh povojen — gld. 60 kr.; — jajce po 3 kr.; — mleka liter 8 kr.; — govednine kilogram 58 kr.; — teletnine 52 kr.; — svinjsko meso 48 kr.; — sena 100 kilogramov 1 gld. 87 kr.; — slame 1 gld. 69 kr.; — drva trda 4 kv. metrov 8 gld. — kr.; — mehka 5 gld. — kr.

Dunajska borza 24. januarja.

Enotni drž. dolg v bankovcih . . .	70 gld. 70	kr.
Enotni drž. dolg v srebru . . .	71	5
Zlata renca . . .	4	85
1-60 drž. posojilo . . .	1 2	25
Akcije narodne banke . . .	835	—
Kreditne akcije . . .	293	—
London . . .	116	90
Napol. . .	9	24
C. kr. cekini . . .	57	4
Državne marke . . .	57	80

Dva velika travnika,

skupaj 10 oralov, v ljubljanskem mestnem logu, z zavarovano šupo za seno, prodasta se iz proste volje. Natančneje v F. Müllerjevem Annoncen-Bureau. (38)

Zahvala in spričevalo.

Blagorodnemu g. G. Kordeku v Slovenjem Gradci!

Čast mi je naznanjati, da je vaš železni sirup, katerega sam dovolila rabiti svojima 2 deklama proti bledici, obema izvrstno pomagal. Ne morem si kaj, da ne bi se vam za prirejevanje tega izvrstnega zdravila zahvalila in je vsakemu priporočila zoper jednake bolezni.

Na Uršinef gori dné 4. decembra 1879.

Ana Pleščinčnik.

Prijetno je podpisnemu potrditi g. G. Kordeku, lekarju v Slovenjem Gradci, da je njegov železni sirup, kateri sem prireja, mojej soprogi vrlo koristil, ko je trpela za brezkrvnostjo. Tri sklenice je porabila in popolnem ozdravela. Priporočam tedaj toplo vsem ta železni sirup.

V Marenbergu dné 8. decembra 1879.

Fran Steiner, trgovec.

1 sklenica velja 1 gold. av. v.

Zaloge imajo: V Ljubljani: bratje Krisper; v Mariboru: J. C. Bankalari, lekar; v Slovenjem Gradci: G. Kordek, lekar. (34-1)

Obrtno čudo.

Samo in jedina verižica za uro

v pravem ameriškem christoru.

Primerjati se more samo z zlatom vsled finega dela in vrlosti kovine, ki se nigdar ne premeni. Ta dragocena verižica, katero želimo naznaniti in pri vsem občinstvu upeljati, je gotovo nad 2 gold. vredna.

Prodaja se vam pa po našem zastopniku po najnižji in res smešnej ceni od

60 novč.,

zato, da ima ves svet priliko, narediti dobiček in stvar presoditi.

Nadalje dobi vsakdo,

kdor kupi to verižico,

v dar

skrinjico, v kateri je 7 dragocenih stvari:

- 1 posrebrnen naprstnik,
- 1 par gumb za manšete,
- 1 par uhanov,
- 1 etui z iglami, (25-3)
- 1 prstan,
- 1 verižico za okolo vratu.
- 1 križec ali medaljon.

Ume se, da morajo naši zastopniki to skrinjico vsakemu podariti, kdor kupi verižico.

Prodaja se v judovskih nlicah po:eg „Lipe“.

Ker ostanem tukaj samo še kratek čas, prosim sl. občinstvo, naj se blagovoli o cenosti samo prepričati.

Vnanje naročbe se izvršujó točno proti odposlanju 66 novč.

Skoraj zastonj!

Zavoljo nedavno na me prišle velike fabrike za britanija-srebro, ordale se sledečih 42 komadov, izredno dobrih reči, od britanija-srebra s mo za gld. 6.75, kot jedva četrti deli stroškov izdelovanja, tedaj skoraj zastonj, in sicer:

- 6 kom. vrlo dobrih namiznih nožev, z ročnikom od britanija-srebra, s pravo angleškimi srebrno-jeklenimi ostrinami.
- 6 „ jako finih vilic, britanija-srebro, iz jednega kosa.
- 6 „ teških žlic za jedi od britanija-srebra.
- 6 „ žlic za kavo od britanija-srebra, najboljše kvaliteti.
- 1 maslini zajemalce za mleko od britanija-srebra.
- 1 teški zajemalce za juho od britanija-srebra.
- 6 podstavkov za nože od britanija-srebra.
- 6 kom. Viktorija-podstavkov, fino cizelirani.
- 2 krasna namizna svečnika od britanija-srebra.
- 1 salonski namizni zvonček od britanija-srebra srebrnega glasu.
- 1 precejvalnik za čaj od britanija-srebra, z ročkom ali vesalom.

42 kom. Vseh teh 42 reči je izdelano iz najfinejšega britanija-srebra, ki je na celem svetu jedina kovina, katera ostane večno bela, in se od pravega srebra tudi po 20letnem rabljenju ne more razločiti, za kar se garantuje. (54-11)

Naslov in jedini kraj za naročila v c. kr. avstro-ogerskih provincijah: General-Depot der I. engl. Britannia-Silber-Fabriken:

Blau & Kann, Wien, I. Elisabethstrasse Nr. 6.

Pošilja se prot poštnemu povzetju. — Poština za vseh 42 komadov znaša 36 kr. v vse kraje Avstro-Ogerske

Ure za zvonike in gradove

izdelane po najboljših iznajdbah od časa ustanov, ljenja tovarne leta 1842., od ne ulitega železa razen mednih tečajev, priporoča s poročtvom po najnižji ceni

Ivan Pogačnik,

Podnart-Kropa na Gorenjskem.

Popravljajo se tu tudi stare ure v zvonikih. — Da se pa nove laglje preskrbé, dovoljujem plačevanje na obroke. — Cenilnike pošiljam na zahtevanje zastonj. (27-2)

Ljubljanski Severni-Pol.

Denes:

Predgorje-Vrhnika.

(36)

K. pitan.

Izdatelj in urednik Makso Armit.

Mlad mož,

kateri je vsaj 4-5 gimnazijalnih razredov obiskoval in je slovenskega in nemškega jezika v govoru in pisanji popolnoma zmožen, dobi pri nas službo. Zagreb, meseca januarja 1880.

Albrecht & Fiedler,

k. Universitäts-Buchhandlung.

(37-1)

Severno-nemški Lloyd

(No. ddeutscher Lloyd)

v avstrijskej državi koncesijonirana

parobrodna družba.

Direktna redna poštna parobrodna vožnja mej

Bremenom in Ameriko.

Poleg najnižje cene prevoznji in najsolidnejšega ravnanja s potniki, priporoča se za natančnejša posačila uradno potrjeno

Glavno zastopstvo severno-nemškega Lloyda za Kranjsko

R. Ranzinger,

(39-1)

spediteur juž. železnice,

na dunajske cesti, št. 13 nova, v Ljubljani.

Sprejmo se zanesljivi agenti za okraje na Kranjskem.

Zoper

giht in revmatizem,

da se z njim namaže, je mnogostransko skušeno zdravilo ces. kralj. izklj. priv. Wilhelmov rastlinski sedativ

„BASSORIN“

od

Fran Wilhelma, lekarja v Neunkirchenu,

jedino, katero je visok c. kr. zdravstveni urad preiskal in potem odličilo nj. veličanstvo cesar Fran Josip I. z izključivim privilegijem.

To sredstvo je priredel, kateri, ako se z njim namaže, čini pomirovalno, dobro, olajšujoče v slabosti na živcih, bolečinah na živcih, živčnih boleznih, telesnej slabosti, revmatičnem živčnem trganji po udih, zoper revmatizem, trganje po udih, bolečine v mišicah, zoper bolečine na obrazu in po udih, giht, revmatizem, glavobol, omotico, šumenje po ušesih, bolečine v križi, zoper slabost udov, posebno pri dolgem potovanji (vojakom, gozdarjem) zoper zbadanje ob straneh, nervozne bolezni vsake vrste, tudi zoper zastarel revmatizem.

Jedna bučica z zdravniškim navodom stane 1 gl. a. v. Za kolek in zavoj 20 kr. posébe.

Prodaje tudi:

(526-6)

V Ljubljani: Peter Lassnik.

piše iz Pulja in za njim potrjuje tržaški list „Il' Independente“ sledečo novico, ki kaže, da „irredentovci“ delajo. Tukaj — piše ón list — zasačila je policija tri kot dudlarje (dudelsakpfeifer) preoblečene italijanske oficirje, koji so prehodili kot „irredentovski“ ogleduhi vso Istro. Policija je baje pri njih našla načrte vseh puljskih utrjenj. —

Boljšega komentara k slavnoznaneu laškemu prijateljstvu do Avstrije menda treba nij.

Ali mi primorski Slovenci zopet kličemo in vpijemo: Koliko tacih slučajev in dokazov, kam tira italijančenje slovenske obale adrijskega morja je še treba, predno se bode z dejanjem pokazalo, da se v visocih krogih ne odobrava sistema, ki je dozda nas zvesto avstrijske primorske Slovence tlačila pa italijansk birokratizem zoper nas podpirala! Kako dolgo bomo še to spraševali?

Iz Motnika 22. jannarja. [Izv. dop.] (Cigansko gledališče.) Prve dni letošnjega novega leta so prišli sem ljudje z malo cenjenim imenom in pridevkom, katere lahko vsak pozná, ker od vasi do vasi popotujejo in ljudi za klobase, slanino, mleko i. t. d. nadlegujejo. Ti ljudje so predstavljali nekake ciganske gledališčne igre, iz nemščine v nekako slovensko mešanico prevedene, tako da je bilo le za kosmata ušesa: Vendar radovedne mladine je bilo več, kakor dosti. Tako je bila soba natlačena, da se še človek ogniti nij mogel. Jaz sem vodju dejál, da naj bi si boljših slovenskih iger omislil. Ali on je dejal, da niti ne ume slovenski čitati. — Videč to gledališko prikazen, mislil sem: kako je to, da se ne naredi domača gledališka trupa, ki bi si omislila dobre in čisto slovenske igrice prav za kmete, pa bi lahko potovala celo leto po Slovenskem od trga in do trga. Ko bi se našel tak podjetnik, dramatično društvo bi ga gotovo podpiralo. Vidite, še ciganje so pametni in vedó kaj ljudje radi imajo.

Domače stvari.

— („Zur Geschichte einer Interpellation.“) Pod tem naslovom prinaša tukajšnji oficijalni organ kazinske Kaltenegger-Dežmanove stranke, „Laib. Tagblatt“, v listu od sobote članek, v katerem se predrzne trditi, da v interpelaciji kneza Windischgrütza zaradi Idrije navedene stvari nij so resnične! Če se pomisli, da so interpelacijo naredili kranjski poslanci na podlagi pisanih dokumentov, ki so jih v rokah imeli, če se pomisli, da so jo podpisali vsi, tudi ustavoverni kranjski poslanec baron **Taufferer**, a drugi ustavoverni zastopnik vélicege posestva kranjskega, baron Schwegel, da je izrekoma obžaloval, da nij imel prilike tudi podpisati jo: rekli bi, da je vendar jasna in evidentna nesramnost organa ljubljanske kazine tolikim, od volilcev večidel z enoglasno volitvijo odlikovanim zaupnim možém direktno očitati, da so lagali! In to očitati sopodpisanemu poslancu svoje lastne stranke, baronu Tauffererju, to je tudi brez taktno. Pač se vidi, kako nemško ustavoverstvo pri nas pada v svoj nič celó po svojej lastnej neumnosti. Jednega samega svojega poslanca imajo, pa še tega javno na laž stavijo!

— (Ljubljanski mestni zbor) ima 30. t. m. ob 5. uri zvečer sejo. Na dnevnem redu je mej drugim tudi ustanovljenje provizorične klavnice.

— (Misijonar Fran Pirc), kateri je zadnji četrtek tukaj umrl, narodil se je v

Kámeniku 1785. leta 20. novembra. Dosegel je tedaj izredno starost nad 95 let. Ko je bil za mašnika posvečen, pastiroval je mnogo let na raznih krajih kranjske dežele, zadnjič v Podbrezji blizu Podnarta na Gorenjskem mnogo let kot župnik. Tu je pokojnik jako mnogo storil za povzdigo sadjereje in mnogo spisal o tej zadevi za stare „Novice“, kakor tudi izdal posebne spise, s katerimi je navduševal Gorenjce za umno sadjerejo. C. kr. kmetijska družba kranjska ga je imenovala zaradi teh mnogih njegovih zaslug častnim članom svojim. V svojem 44. letu je pustil fajmošterstvo v Podbrezji in šel na poziv našega slavnega slovenskega rojaka Friderika Barage v Saut de Ste. Marie, Haut Michigan, v južno Ameriko, kot misijonar k Indijancem. Pirc sam v knjižici, izdanej leta 1874., svojim „ljubeznjivim Podbreženčanom“ pripoveduje, da je pri njih na Gorenjskem prav zadovoljen in vesel prebival, zato si je mislil, kakor dalje pravi: „Meni se tukaj vse predobro godi; moram si drug bolj trd pot izvoliti, da si bom bolj nebesa zaslužil“. Odpotoval je v Ameriko in tam deloval kot misijonar nad 40 let. Bival je v kraji Lakroix mej Indijanci, kjer je imenoval prvo faro kot faro sv. križa Podbrežanom v spomin. Kaj je starček tam pretrpel in delal, rad je pripovedoval znanim in neznanim, ki so z njim v dotiko prišli, od koder je pred kakimi šestimi leti star in onemogel v svojo slovensko domovino vrnil se. V Ljubljano prišlemu se starčku od kraja nij kaj dobro godilo, ker on nij prej gledal na mamon; potem mu je bilo dobro, ko mu je duhovščina ljubljanska segla pod ramo in mu v farovži sv. Miklavža priredila sobo in skrbela za to, da je starec prav popolnem brez materijalnih skrbi živel. Bil je ranjki Pirc zmirom dobrega zdravja in dobre volje, vsak dan v cerkvi in dva dni pred smrtjo še dobro na nogah. Leta 1874. je izdal prej omenjene „Nektere pesmi“, ki so bile tiskane pri Kleinu in Kovaču in katere so spravile ubozega starca, ki nij vedel, da je knjižna kolportaza prepovedana, še — v konflikt s sodnijo, ker je njegov sluga protipostavno te pesnice okolo prodajal po jako slepej ceni. Sodniku se je smilil, ali ker ga je zaradi objekta obsoditi moral, iskal je najnižje mogoče kazni. V soboto popoldne so spremili blagega moža k večnemu počitku. Kmetijska družba je položila svojemu častnemu članu krasen venec s trakovi na rakev. Častitelj njegov in podpornik njega starih let, g. Zamejic, je bil dal natisniti in razposlati parte-list.

— (O umrlem grofu Gustavu Aueršpergu) — graščaku velike graščine Mokriške v fari Velikej Dolinskej se nam piše, da je bil sicer privrženec ustavoverne stranke, sicer pa miren in velik prijatelj šolstva in v mnogem oziru ljudstva. Zadel ga je 23. t. m. zjutraj ob 8. uri mrtúd, tako da je nenadoma umrl. —

— (Umrli) je v Trstu vrhovni poštni vodja Karel Bauer, pod čegar oblastje so spadale dežele Trst z okolico, Primorje in Kranjsko.

— (Prusko-nemško društvo v Ljubljani.) Piše se nam: „Laibacher Turnverein“ je zdaj menda zadnja enklava nemškega prusomanstva na Kranjskem. Pri zadnji volitvi odbora, ki se je vršila pretečeni teden, bil je izvoljen: za predsednika Prus Rütting, za namestnika Prus Drelse in za zapisnikarja Prus Dürr. Celó ljubljanski

nemško misleči udje „Turnvereina“ zaradi te volitve zabavljajo. Ti tuji se pač povsod naprej silijo, kakor judje.

— (Ljubljansko delavsko izobraževalno društvo) priredi dné 8. februarja v hótelu „Evropa“ plesno veselico. Začetek ob 7. uri zvečev. Vstopnina: preje kupljene karte 40 kr.; — pri vstopu vzete 50 kr. Vstopnice so dobiti v glavnej prodajalnici tobaka na glavnem trgu in v prodajalnici tobaka v čitalničnem poslopji. Čisti dohodek je namenjen izobraževalnim sredstvom društva.

— (Z Dolenjskega) se nam piše: Tako silnega mraza, kakoršen je letos, uže veliko let nij bilo. Sava je zavoljo tega na nekaterih krajih prek in prek zamrzla.

— (Iz ilirske Bistrice) se nam piše 23. jan.: Naša čitalnica napravi 2. febr. veliko „besedo“ v spomin Valentina Vodnika s sledečim programom: 1. Pri zibelki. (Mašek) 2. Deklamacija. (Toman) 3. Večerna. (Haertel) 4. Govor. 5. Zvonovi. 6. Gluh mora biti — burka v enem dejanju. 7. Tiha noč. 8. Loterija. 9. Ples. Pri plesu svira kvartet čeških godcev. Začetek ob 7. uri zvečer. Vstopnina za posameznike 1 gld., za družine 2 gl. Večji zneski se s posebno hvaležnostjo sprejmejo. Ker je čisti dohodek te veselice namenjen v prid stradajočih Istranov, nadejamo se od blizu in daleč obilo udeležbe, h katerej najljubneje vabimo.

— (Iz Ljutomera) se nam piše 25. januarja: Ljutomerska čitalnica bode imela tudi letos kakor pretekla leta na svečnico t. j. 2. februarja občni zbor v gostilni g. Vavpotiča ob 3. uri popoldne, h kateremu uljudno vabi vse ude in prijatelje, s sledečim dnevnim redom: 1. predsednikov nagovor; 2. tajnikovo poročilo; 3. blagajnikovo poročilo; 4. pogovaranje o bodočem delovanji; 5. razni predlogi; 6. volitev novega odbora. Ob 7. zvečer zabava.

— (Smrt mej cvetjem) Goriška „Soča“ poroča: France Grion 14¹/₂ letni sin Antona in Elizabete, delavcev pri gosp. baronu Banchi-ju v Rubijah, je vtorek, kakor po navadi, pomagal pri delu graščinskemu vrtnarju. Zvečer spiše z nekim tovarišem za nekoliko krajcarjev žganja, pride domov, kder ga je oče zaradi tega precej ostro oštel, in ko povečerja in pomoli z družino večerno molitev, gre iz hiše in naravnost na graščinski vrt, tam se v dobro zakurjenem cvetličnjaku vleže k počitku. Doma ga ne pogrešajo, ker je včasih spal na sosedovem senu. Drugo jutro mu prinese mati zajuterk na graščinski vrt mislé, da je uže tam na delu. Ker ga nikjer ne vidi, praša vrtnarja po njem. Ta ga hoče v cvetličnjaku poiskati, a cvetličnjak je zaprt od znotraj in nihče se v njem ne oglasi. Ko pogledajo skozi okno, vidijo, da leži notri fant na tleh, in da se ne giba. Mati neskončno oplášena pobije okno, prodere v cvetličnjak — in o groza! najde fanta mrtvega. Po noči ga je mej nežnim cvetjem objela mrzla smrt. Vse poskušnje mlado življenje zopet obuditi, bile so zastonj. Ker je v peči zvečer še gorelo, ko je vrtnar zaprl cev, je skoro gotovo ogletnik kriv nenadne smrti.

Razne vesti.

* (Poštna pristojbina za Bosno.) Državno vojno ministerstvo je dovolilo, da se smejo od dné 1. februarja letošnjega leta v Bosno in ven pošiljati zavitki teški največ do 10 kilo (doslej samo 5 k.). Pošta bode sprejemala tudi razni živež, sploh tudi take stvari, ki se mej potom lahko pokvarijo. To veljá za

čevanji razmer, v cenjenji. "Uže star pregovor pravi: Pondere, mensura et numero deus omnia fecit. Schmalfeld pravi, da se „pravilnost in red v mišljenji, govorjenji in dejanji po nobeni vedi tako lahko in gotovo ne vadi, kakor po matematiki. (Matematika je predmet, ki se ne da obširno in površno učiti). Če se zahteva tudi strogo in čisto risanje geometričnih podob, vzbudi geometrija tudi mišljenje in čuvstvo za red in lepoto, ki je odvisna od pravilnosti in čistosti. Vsak v računih po verjetnosti (Wahrscheinlichkeitsrechnung) izurjen kmet bo tako previden, da bo nesel denar rajši v zavarovalnico zoper ogenj, kakor v loterijo. Sploh nij mogočnejšega sredstva, po katerem bi moglo mišljenje in dejanje Slovenca značaj francoskega racionalizma dobiti, da bi mislil vselej le na gotovo in zanesljivo, da bi ne storil ničesar brez namena, da bi umno gospodaril s časom, kakor Angleži, z veseljem in trudom, kakor Francozi. — Previden gospodar spravi hitreje in z manjšim trudom dvakrat več in živi pri manjših troških boljši, ugodniši, spoštljivejši in veselejši, ter najde pri svojih opravilih še zmirom toliko časa, da prebira koristne knjige in časnike.

Če se razvije v mladosti po računstvu razumnost, se po tem tudi praktična modrost v življenji, ki je za gospodarstvo tako potrebna, gotovo razvije. — Da se to tudi doseže, naj se vzamejo v šoli za vaje težki in zamotani računi, sosebno iz gospodarskega življenja, da bodo vadili um. — Za učenca je stokrat več vreden trud, kakor nasledek truda.

Koliko koristi vsacemu rokodelcu geometrični poduk, mi nij treba razkladati. Računska izurjenost pa je tudi slovenskim deklicam ravno tako potrebna, kakor mladeničem. Tudi gospodinjstvo in živinoreja zahteva metodo, natančnost, red, štedljivost, mero in zmožnost, vsako priliko o pravem času porabiti. Da bi izgubile s tem naše Slovenke svoj ženski značaj, se nij treba bati.

Pustimo torej gaslo liberalnih Nemcev: Razširjanje natoroznanstva mej ljudstvo, da bi pospeševalo brezverstvo in napuh, naše gaslo naj bode: razvoj uma in volje po matematiki.

Vendar ne more matematični poduk sam vsega tega storiti, kar sem zgoraj navedel, ampak le v zvezi z drugimi predmeti, sosebno s krščanskim naukom, s higijajno in umnim gospodarstvom.

Nekateri nemški liberalci (n. pr. Virchow) trdijo, da je vera za odgojo nepotrebna. Do sedaj še skušnje tega nijso dokazale, negotove eksperimente pa pustimo Nemcem na Pruskem. Mi Slovenci pa mislimo le na gotovost in zanesljivost. Liberalci imejmo vero za najboljšega žandarma in odgojevalca, druga pa za najbolje sredstvo za zveličanje. Gospodarski uspeh bo isti. Kdor iztrga iz srca naše mladine vseh sedem glavnih grehov in vcepi mesto njih vanj štiri glavne čednosti (modrost, zmernost, pravičnost in srčnost), nij le storil veliko za zveličanje duš, ampak tudi za umno gospodarstvo, kojega nasledek bo bogastvo in visoka civilizacija malega slovenskega naroda. Proč torej z verskimi prepiri, ki ne hasnejo nič!

Da pa ima luteranska vera, katerej je dejanje nebitvena reč, res slab upljiv na odgojo, pripoznam rad.

Da bo pa krščanski nauk za zveličanje

in za gospodarstvo tudi dejanski uspeh imel, naj se ne razlaga teoretično in sistematično samo po poglavjih kakoga katekizma; naj se koncentrira s posebnim ozirom na praktične potrebe v krščanski pravici, ki je v naših katekizmih zapopadek petega poglavja. Naj se bližnji in daljni nasledki vsacega greha preiskujejo in po izgledih pojasnujejo. Čut do poštenost se naj na vsak mogočen način porablja.

(Dalje prih.)

Politični razgled.

Notranje dežele.

V Ljubljani 26. januarja.

V soboto je **državni zbor** obravnaval o vladnej predlogi gledé uravnave zemljiškega davka. Govoril je knez Lobkovic in izvrstno pojasnil stališče večine, ki zahteva, naj se predlog še enkrat odseku vrne. V istem smislu je govoril Groholski. Denes bode konec debate in sklep. O celej debati hočemo več poročati v prihodnjem listu.

Vnanje države.

Pruska **Nemčija** je prva začela z občno vojaško dolžnostjo. S tem je naložila tudi sosednjim državam potrebo, vzdržavati tako silno drage velike vojske. Nemški narod je torej kriv, da denes taka strašna davkova bremena zaradi militarizma teró vso Evropo. In čeravno vse toži, da je to stanje neznosno, spet Nemčija ravno zdaj naznanja, da hoče svojo vojsko še povišati za 100.000 mož, in za enkratno povišanje državnih izdatkov za 26 milijonov, potlej pa za vsako leto 17 milijonov več terjati. Slab izgled je dan, zdaj bodo še druge države poviševale! — Nemški „bundesrath“ namreč predlaga, naj od dné 1. aprila t. l. bode štela nemška armada, ki ima uže nad 1 1/2 milijon vojakov, še 11 peških polkov s 33 bataljoni, 1 artiljerijski polk z 8 baterij in 32 novih artiljerijskih polkov več. Nemška armada bode štela za 35.000 mož in 240 kanonov v miru več nego doslej in zdanjih 18 armadnih korov se bode namnožilo na 20. Ali ker se bode vojna armada namnožila, povečšalo se bode tudi število rezervnih in [dopolnilnih] vojakov ter deželna bramba. Skoraj 100.000 mož bode nemška vojska več štela. — Z opravičenjem angleške „Daily News“ pravijo, da to pomnoževanje izvira le iz slave-lakomnosti nemške. Nemška vlada pa se v izdanih motivih izgovarja, da jej nevarnost preti od Francoske in od Rusije.

Tudi Reuterjev bureau potrjuje, da je vest, da bi bili **Rusi** pri Čikišljaru tepeni, zlagana, ker tam nij Turkmenov. Isto tako nij res, da bi bil brzojav pretrgan mej Čikišljaram in Teheranom.

Srbska skupščina je sprejela reorganizacijo vojaške akademije. Neki Rus se je ponudil, da hoče srbsko banko pod ugodnejšimi pogoji ustanoviti, nego drugi, ki so se doslej ponujali.

Dopisi.

Iz cerkniške okolice 22. januarja.

[Izv. dop.] Naj se ne misli, da so bili ti tedni, kar se o „možakah iz Cerknice in okolice“ nij nič čitalo na tem mestu, suhi in delopustni. Nikakor ne! Dovolite mi kratko kroniko sedaj „post festum“. V sredi meseca decembra poslala je naša cerkniška občina z okolico krasno in jedrno adreso slovenskemu poslancu Hohenwartu, ki je obsegala odločno naše kardinalne narodne terjatve. Delo vezano v plavem žametu z relief grofovsko krono in grbom preskrbel nam je na prošnjo g. Fr. Drenik.

Koncem lanskega leta imela je naša čila čitalnica občen zbor z zabavnim večerom. Ude-

ležilo se je zbora blizu 40 narodnih možakov. G. Grbić (kogar nam ohrani mila osoda dolgo še in dolgo!) ostal je „per acclamationem“ voditelj društva. Ravno tako se je s hvaležnim priznanjem do enega volil trudoljubi stari odbor; le žilavi rodoljub g. Jršan iz Unca zastopa kot zvanjani ud okolico.

Sklenilo se je pri tem zboru napravljati vesele večere, kakor so bili blazega spomina nekdanji gósti večeri „Sokolovi“. Dve besedi s plesom zapisali sta se na program ta predpust. Prva bila je v navadnih društvenih prostorih v nedeljo 11. t. m. jako dobro obiskovana. Pelo se je izborno, tombola bila je vedra in ples živahen do belega jutra. In druga bode svečana beseda to nedeljo 25. t. m. Pričakovati smemo sijajen koncert, za kar ste nam porok svitli imeni g. Grbičeve in g. Lavričeve. Za sedaj se je dramatika odložila, da nijso programi prepredolgi in gledé na ples, za postne čase.

Celemu svetu je znano, koliko je Planina in naša okolica trpela vlani po povodnji in sploh po slabej letini. In kdor skuša kedaj, taisti vé, kaj je siromaštvo, kaj je potreba! Zato so pa ljudje todi okrog pri lastnem uboštvu tako posebno radodarni in usmiljeni. Ako hodiš po vaséh, srečuješ cele trope potrlih in izstradanih Kraševcev z „lorbarjem in limbarjem“, katere tira lakota in splošna sila, da si beró najbolj potrebni vsakdanji kruh sebi in revnim svojim. In kaj bo pa sè setvo, kaj bo pa sè sadenjem na pomlad? — Človek se čudi, da hoté in mogó ljudjé pri lastnej bedi storiti toliko za soubože! Kako dobro dene, če ti sègubljen starec solznim okom in z besago črez rame zatrjuje: „dobri so ljudjé, dobri nam gladnim... Bog jim daj srečo!“

Ali kaj naš Kraševce se še vendar gane, on néma pomoči tako daleč: drugače je tamo v tužnej Istri, kjer narod na telesu in duhu gine. In to je tudi naš človek, to je tudi naše meso in naša kri!

Le premalo se še poudarja na vse strani vseh krogih, kako hitro je tam potreba pomoči. In le premalo se še stori: najmanje pa v taci krajih, kjer bi se najlaglje. Pfuj gaslu: da sem le sam sit! Zato nas je jako razveselila pot, katero je nastopil za Istro naš č. g. dekan. Proglasil je namreč javno z lece, da se bode pod njegovim vodstvom od vasi do vasi, od hiše do hiše pobiralo vse, kar kedo vtrpeti more, blago ali novce, za stradajočo slovansko Istro.

In vsak mora tako storiti, kedor pozná pravi pomen pomoči za ubogo Istro! Narodna dolžnost nas veže, da pomoremo, kolikor le moremo!

Torej na delo milosrčni rojaci! skupno z besedo in dejanjem, kajti: „una voce poco fa!“

Vi pa blagi narodnjaci, ti blaga domača inteligencija, ki vidiš lastnim okom vso bedo in revo, ki vidiš propadati lastne brate, vstrajaj, budi in podučuj ob prilici, ko jim deliš poslano pomoč, da jim to pošiljajo slovenski bratje po slabih močeh, a z dobrim srcem, lij jim zaupno pogum, da bode tudi njim z nami prerod... zora puca, bit ée dana!

Postscriptum. Prijatelj mi ravno naznanja, da se snuje i na prijaznem domačem Rakeku in v Cerknici tombola za revne Istrijane po Svetčevem izgledu, in sicer razmerno za Istrijane in za Notranjce. Dobitke podaré za-njo domoljubne gospé od tam in okolice. Živele!

Od adrijanskega morja 23. jan. [Izv. dop.] Italijanski Beneški list „Il tempo“